

Сучасні проблеми економіки і підприємництво. Випуск 16, 2015

Keywords: production cost, quality, impact, investment, competitiveness.

Погребняк А.Ю.

старший викладач НТУУ «КПІ»

Петрик Я.О.

Студентка НТУУ «КПІ»

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглянуто удосконалення оцінки ефективності діяльності підприємства. Визначено сутність та використання сучасних концепцій оцінки ефективності. Розглянуто підходи до оцінки ефективності діяльності підприємства. Для будь-якого підприємства вибір методу оцінювання ефективності діяльності підприємства є складним і відповідальним рішенням, тому воно потребує певних професійних навичок і знань. Правильний вибір методу забезпечує швидкість та ефективність діяльності підприємства.

Ключові слова: ефективність, методика оцінки, зовнішня ефективність управління, внутрішня ефективність управління, оцінювання ефективності управління.

Постановка проблеми. В основі управління підприємством лежить здійснення направленої впливу на його господарський процес. При цьому стратегія розвитку суб'єкта господарювання у сучасних умовах має вибудовуватися навколо ідеї забезпечення його конкурентоспроможності. Необхідно забезпечити провідні конкурентні позиції, нівелюючи поточну ефективність, що виправдано у довгостроковій перспективі. З огляду на вищезазначене, в якості основного критерію успішності підприємницької діяльності слід розглядати максимум рівня конкурентоспроможності фірми. Очевидно, що це вимагає використання адекватної методики вимірювання та оцінки конкурентоздатності, що давала б можливість визначити, чи конкурентоспроможним є досліджуване підприємство, наскільки воно відстає від суперників, які має латентні джерела підсилення свого конкурентного статусу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням щодо методів оцінювання ефективності підприємства займалися такі вітчизняні дослідники як З.П. Румянцевой, А.Н. Тіщенко, Н.А. Кизіма, Я.В. Догадайло, І.І. Мазур.

Формулювання цілей праці. Завданням даної роботи є аналіз та обґрунтування методів оцінювання ефективності підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ефективність – це економічна категорія, що відображає співвідношення між одержаними

результатами і витраченими на їх досягнення ресурсами, причому при вимірюванні ефективності ресурси можуть бути представлені або в певному обсязі за їх первісною (переоціненою) вартістю (застосовувані ресурси), або частиною їх вартості у формі виробничих витрат (виробничо спожиті ресурси) [2].

Однією з головних характеристик результативності управління діяльності підприємства є ефективність, яка забезпечує необхідність її детального вивчення. Однак, сьогодні питання про її вивчення приймає форму дискусії. Забезпечення ефективності тісно пов'язана з його оцінюванням. Питання щодо підвищення та підтримка ефективності управління діяльності не можлива без комплексного оцінювання її рівня. В ході отриманих результатів такого оцінювання дозволяють встановити зміну спрямованості в управлінні підприємством, встановити його масштаб, спрогнозувати їх вплив на головні підсистеми підприємства, затвердити певні управлінські рішення щодо підвищення та підтримки рівня ефективності управління діяльністю, визначитися з методами, способами, інструментами управління діяльності підприємства.

Діяльність будь-якого підприємства не можна уявити без певної впорядкованої та налагодженої системи управління. Завдяки інвестиційній діяльності, а саме ефективному управлінню, підприємство стає ліквідним та стабільним, тобто має змогу отримати прибуток, покриваючі всі свої витрати.

Підхід до оцінки ефективності інвестиційних підрозділів на різних рівнях, в яких повинні бути різниця в цілях, які вони визначають у своїй роботі розглядається в ринкових умовах. Таким чином, органами державної влади та управління, є регулювання соціально-економічних процесів в країні, боротьбі з глобальними викликами розвитку суспільства в цілому. Державні форми зовнішні умови для управління підприємствами, що сприяють росту економіки. В економічній літературі вказує на необхідність нових підходів до оцінки ефективності інвестицій в умовах ринкової економіки.

Для всіх організацій для оцінювання ефективності господарських рішень, за часів державної власності та централізованих методів управління переважає єдиний методологічний підхід. Головна його ідея полягає в тому: усе, що вигідно державі, повинно бути вигідним для всіх суб'єктів господарювання.

Тобто цей підхід передбачав для всіх глобальний критерій ефективності капітальних вкладень – економічний ефект, що одержують на всіх стадіях та етапах реалізації нововведень – від проведення досліджень і розробок до використання інновації споживачем. Методичні суперечки стосувалися лише показників, якими оцінювався цей ефект – це «приведені витрати» на реалізацію новинки чи інтегральний показник – «річний економічний ефект» [1]. Тож, економічний ефект – це результативність економічної діяльності, затвердження різних заходів та програм, які

характеризують відношення отриманого економічного результату до витрат ресурсів, які спровокували отримання достовірного результату.

Підприємство є відкритою системою, яка взаємодіє з навколишнім середовищем, так що оцінка ефективності управління повинна бути заснована на оцінках зовнішньої і внутрішньої ефективності управління. Оцінка ефективності внутрішнього менеджменту підприємства повинна бути заснована на узагальненій оцінці ефективності різних елементів, які становлять єдину систему управління.

Основним заходом ефективності діяльності компанії є прибутковість. Аналіз рентабельності підприємства проводиться за допомогою [3]:

- 1) рентабельність за витратним підходом;
- 2) показники, що характеризують рентабельність продажів;
- 3) показники ефективності використання ресурсів або ресурсного підходу.

Для ефективної оцінки діяльності підприємства використовуються показники прибутковості активів, капіталу, власного капіталу, прибутковості акцій, рентабельність стратегічних інвестицій. Однак ці показники відображають поточний стан компанії. Оцінка діяльності підприємства повинна враховувати всі аспекти функціонування підприємства, а саме фінансові та нефінансові показники.

Крім економічної та соціальної ефективності розглядається ще й інституціональна ефективність. Оцінка ефективності підприємства на основі реалізації принципів комплексного та системного підходу поліпшується [4]:

- 1) поліпшити фінансові вимірки;
- 2) контролю на основі вартості активів підприємства;
- 3) створення комплексних систем результатів вимірювань діяльності;
- 4) використання з інвестиційного аналізу показників ефективності, що засновані на визначенні грошового потоку.

Для ефективного управління підприємством впроваджуються оцінка його вартості, як та що може бути гнучкою до змін та відображати зміни у вартості підприємства.

Вартісний підхід розглядається як альтернатива управлінню підприємством на основі прибуткових показників та показників рентабельності. Показник ринкової вартості компанії є комплексна оцінка їх ефективності. Вартість є узагальнюючим показником. Традиційно використовують витратний, ринковий і доходний підходи до оцінки вартості бізнесу. Методи оцінки вартості можуть формуватись на грошових потоках, на приведених вартостях, на доданих вартостях, на суміщенні доходів та активів з використанням приведених вартостей.

Оцінка ефективності управління тепер розділений на кількісні та якісні показники.

Кількісні показники визначаються шляхом розрахунку та застосовуються в оцінюванні таких складників ефективності управління як ефективність керуючої підсистеми управління та ефективність керованої

підсистеми. Якісні показники отримують шляхом експертних оцінок, їх використання в оцінці ефективності корпоративної культури в рамках визначення ефективності управління підсистеми управління і при оцінці ефективності зовнішнього корпоративного управління для всіх компонентів.

Кількісні та якісні показники мають встановлюватися не менш ніж за два звітних періоди, що дає можливість визначати їх констатуюче значення та динаміку з метою врахування чинника часу при оцінюванні ефективності управління підприємством. Констатуюче значення показника визначається за алгоритмом розрахунку, а динаміка – за темпом приросту показника відповідно до попереднього періоду.

Одним з найбільш важливих передумов для забезпечення ефективного управління підприємством є оцінка рівня. Для того, щоб оцінити ефективність управління комплексного показника ефективності компанії, які відображають функціональні підсистеми на основі системи якісних і кількісних показників, продуктивності при використанні утворюється – маркетинг, виробництво, фінанси, інновації та співробітників. При цьому значення самого інтегрального показника необхідне для однозначної відповіді на питання про рівень ефективності управління діяльністю підприємства, а також для відстеження динаміки цього показника. Основну ж увагу при розробці заходів щодо підвищення ефективності управління діяльністю підприємства слід звернути на значення проміжних показників, тобто показників, які характеризують управління у функціональних підсистемах підприємства. Використання в оцінці інтегрального показника ставить проблему вибору методу оцінки. У загальному значенні збирається досягти якої-небудь мети, щоб вирішити конкретну проблему. В управлінні метод – це система правил та процедур вирішення завдань управління з метою забезпечення ефективного розвитку організації. В такому разі під методами оцінювання ефективності управління діяльністю слід розуміти способи кількісного та якісного виміру рівня ефективності управління діяльністю підприємства [4]. Основна мета методів оцінки ефективності діяльності управління, отримати результати, які можуть бути використані для цілей поліпшення і підтримки ефективного управління підприємством.

Аналіз різних наукових джерел виявив, що для оцінювання ефективності управління суб'єктами ринкової економіки використовуються різноманітні методи, серед яких найбільш поширеними є методи порівняння, метод угруповань, методи математичної статистики, матричний метод, метод факторного аналізу, ранговий метод, рейтинговий метод, методи експертних оцінок, метод нечіткої логіки, метод нейронних мереж. Проаналізуємо існуючі методи оцінювання ефективності управління.

Мета першої групи методів є порівняння результатів, які відносяться до ефективності управління. Є динамічний і просторовий метод порівнянь. Ці методи спрямовані на вивчення всієї сукупності показників і

дозволяють дати характеристику рівня ефективності управління діяльністю підприємства безпосередньо по виявлених відхиленнях фактичних значень від базових. Недоліком цих методів є неоднозначна інтерпретація рівня ефективності управління діяльністю у разі одночасного поліпшення кінцевих результатів за одними показниками і погіршення по інших.

Метод угруповань полягає у виділенні серед сукупності досліджуваних підприємств однорідних груп по будь-яким загальним ознакам. Розподіл загального обсягу бізнесу можуть бути проведені ступінь реалізації плану або зобов'язань щодо продуктивності Угруповання здійснюється за однією або декількох ознаках. Отримані при цьому оцінки містять в собі характеристики окремих підприємств як типових представників своєї групи, а також характеристики їх положення як в межах своєї групи, так і серед підприємств, що вивчаються. Метод групи є спосіб оцінки здійснення ефективного управління компанією. Згідно сутності ефективності управління діяльністю підприємства її узагальнений показник повинен давати підприємству можливість здійснювати порівняльну оцінку результатів діяльності як в динаміці, так і по відношенню до конкурентів.

Метод рейтингової системи є складним і на основі різних аналітичних підходів до їх рейтингу є кілька способів, щоб побудувати рейтинг підприємства: метод для створення рейтингу з низкою показників, метод кластерного аналізу, бальний метод.

Компанія складна соціально-економічна система, в якій підкреслив ключові функціональні підсистеми – маркетинг, виробництво, фінанси, інновації та людські ресурси. Виходячи з цього, ефективність управління компанією – комплексне поняття. Основним критерієм для ефективної роботи компанії є економічна ефективність. Таким чином, ефективність діяльності компанії – комплексний уявлення, що відображає ступінь ресурсних витрат, здібності, їх цілей і можливостей для сталого життя в конкурентного ринкового середовища для досягнення. Вона показує ступінь використання трудових, матеріальних, фінансових, природних та інших ресурсів, ступінь забезпечення позитивного результату (ефекту) господарювання в умовах конкурентного ринку та досягнення запланованих результатів з точки зору поставлених перед системою чи її елементами цілей.

Отже, ефективність підприємства складна характеристика, для того, щоб повноцінно проаналізувати діяльність підприємства, зробити вірні висновки про його стан, необхідно розглядати всі ці показники в сукупності. Адже якщо той або інший показник залежить від іншого прямо або побічно, його значення змінюється. Показники, що характеризують підприємство, необхідно аналізувати як порівняльну динаміку. Оптимальним періодом для порівняння показників вважається відрізок часу 3-5 років. Саме за цей час можна чітко відстежити ту або іншу динаміку, виявити певні закономірності й сформулювати план дій по усуненню існуючих відхилень.

Слід також зазначити, що використання для оцінки результативності роботи підприємства тільки фінансових показників не дозволить заздалегідь діагностувати багато проблем, наприклад зниження якості продукції, що випускається, рівень обслуговування клієнтів, ефективність керування персоналом, тому застосування нефінансових показників мають велике значення для визначення ефективності діяльності підприємства.

Висновки. Виходячи з того, що найбільш важливим завданням компанії є збільшення вартості акціонерного капіталу, необхідно враховувати наступне:

1. Фінансові показники компанії повинні бути всеосяжними, з точки зору зростання продажів, грошових потоків і доходів від приросту капіталу.

2. Під час життєвого циклу кожного етапу росту різних фінансових показників різної значимості. Таким чином, немає чистого прибутку або грошового потоку або повернення на інвестиції не повинні «затуляти» інші важливі особистості.

3. Вимірювання ефективності бізнесу за допомогою ряду фінансових показників повинні бути за рахунок використання низьких очікувань, що дані насправді збігається.

4. Пророзрахунки, які засновані на історичній вартості, особливо в період високої інфляції, не повинні ґрунтуватися на історичній вартості.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.91 р. № 1560 – XII.
2. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент: Учебный курс / И.А. Бланк. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2001. – 448 с.
3. Економічний довідник аграрника. – Держвидав. «Преса України»», К. 2003. – 799 с.
4. Кісіль М.І. Критерій і показники економічної ефективності малого та середнього бізнесу на селі // Економіка АПК. – 2001. – №8. – С. 59 – 64.
5. Староверова Г.С. Экономическая оценка инвестиций: учебное пособие / Г.С. Староверова, А.Ю. Медведев, И.В. Сорокина. – М.: КНОРУС, 2006. – 312 с.

Погребняк А. Ю.
ассистент, НТУУ «КПИ»
Петрик Я. А.
студентка, НТУУ «КПИ»

МЕТОДЫ ОЦЕНКИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

В статье рассмотрены усовершенствования оценки эффективности деятельности предприятия. Определена сущность и использование современных концепций оценки эффективности. Рассмотрены подходы к оценке эффективности деятельности предприятия. Для любого предприятия выбор метода оценки эффективности деятельности предприятия является сложным и ответственным решением, поэтому

оно требует определенных профессиональных навыков и знаний. Правильный выбор метода обеспечивает скорость и эффективность деятельности предприятия.

Ключевые слова: эффективность, методика оценки, внешняя эффективность управления, внутренняя эффективность управления, оценки эффективности управления.

Pogrebnyak A., Petryk Ya.
NTUU «KPI»

METHODS OF EVALUATION OF EFFICIENCY OF ENTERPRISE

The paper considers the improvement of evaluating the performance of the company. Essence and the use of modern concepts of efficiency evaluation. Approaches to evaluating the effectiveness of the company. For any company choosing a method of evaluating the effectiveness of the company is difficult and responsible solution because it requires certain skills and knowledge. Choosing the right method provides the speed and efficiency of the company.

Keywords: efficiency, methods of assessment, external management efficiency, the internal management efficiency, evaluation of management efficiency.

Шашина М.В.
доцент, кандидат економічних наук ФММ НТУУ «КПІ»
Кайдаш В.С.
студент ФММ НТУУ «КПІ»

ЗАСТОСУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛІЗАЦІЇ НА ПРИКЛАДІ ПІДПРИЄМСТВА ПАТ «МОТОР СІЧ»

У даній статті на базі теоретичних досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених і результатів власного досвіду проаналізовані механізми фінансової стабілізації підприємства, діючого в сучасних ринкових умовах. А саме оперативний, тактичний та стратегічний механізми фінансової стабілізації як такі, що дозволяють найбільш ефективно реалізувати стратегію підприємства в умовах невизначеності. Визначені головні напрями забезпечення фінансової стабільності підприємства. Таким чином, було визначено, що реалізація оперативного та тактичного механізмів фінансової стабілізації дозволить покращити поточну платоспроможність підприємства, що є передумовою досягнення фінансової рівноваги в поточному періоді та сприяє забезпеченню фінансово стійкого розвитку в довгостроковій перспективі, що реалізується за допомогою стратегічного механізму фінансової стабілізації підприємства. На прикладі підприємства ПАТ «Мотор Січ»